RISE RIKOSSEURAAMUSLAITOS

Eduskunta
Lakivaliokunta

Asia: Asia: Lausunto : O 8/2018 vp Rikosseuraamuslaitoksen selvitys Pohjois-Suomen vankipaikoista

Rikosseuraamuslaitos on tehnyt selvityksen Pohjois-Suomen suljettujen vankipaikkojen pysyvästä ratkaisusta ja esittää ensisijaisena vaihtoehtona yhden vankilan perustamista Oulun seudulle. Näkemystä perustellaan mm. kustannusrakenteella sekä henkilökunnan rekrytointiin ja palveluiden saatavuuteen liittyvillä ongelmilla. Selvityksessä tuodaan esille myös toinen vaihtoehto, jossa rakennettaisiin kaksi erillistä vankilaa, toinen tutkintavankilaksi Ouluun ja toinen sijoitusvankilaksi Pelsolle.

Pelson vankila on ollut muutoksen kohteena jo usean vuoden ajan. Muutokset ovat kohdistuneet sekä henkilöstöön, että vankeihin. Muutoksen taustalla ovat mm. kiinteistöjen huollon ja kunnossapidon pitkään jatkuneet laiminlyönnit.Tästä huolimatta henkilökunnan rekrytoinnissa ei ole viime vuosina ollut sellaisia merkittäviä ongelmia. Mainitut rekrytointiongelmat ovat olleet vain yksittäistapauksia. Esitetty peruste, että Vaalan kunnan alueelta ei välttämättä löydy rikosseuraamusalan erityisasiantuntijoita, on totta, mutta työssäkäyntialueelta tällaista työvoimaa löytyy. Työvoiman liikkuvuus ja työvoiman kohtaanto-ongelmat ovat nykypäivän työelämän ilmiöitä. Näihin vaikuttavat enemmän yhteiskunnan toteuttamat muut päätökset, kuten vero-, työhallinnon-, sosiaali- ja asuntopolitiikkaan liittyvät päätökset sekä muut yhteiskunnalliset ratkaisut ja muutokset, ei niinkään esimerkiksi yksittäisen rangaistuslaitoksen sijainti.

Vankilan toimintojen tulee olla vankeja varten ja toiminnan on oltava monimuotoista ja normaalisuusperiaatteeseen perustuvaa. Pelson vankilassa kyetään ja on kyetty toteuttamaan Vankeuslain ja Rikosseuraamuslaitoksen strategian mukaista toimintaa kiitettävin tuloksin. Vankeuslain tavoitteena on tukea ja mahdollistaa vankien sijoittuminen takaisin yhteiskuntaan. Pelson vankila toteuttaa tätä tavoitetta omalta osaltaan mahdollistamalla vangeille mielekästä ja aitoa työtoimintaa, vaikuttavuusohjelmatyöskentelyllä, koulutuksella sekä arki- ja työelämäntaitojen harjaannuttamisella. Osoituksena tästä ovat mm. vankien aktiivitoimintaan osallistumisprosentit, jotka ovat avolaitostasoa. Vankilan sijaintia on pidetty ongelmallisena. On huomattava, että taajamien ulkopuolinen sijainti tuo toisaalta turvallisuutta yhteiskunnalle riittävien suojaetäisyyksien kautta. Sijaintiin liittyvät haasteet, kuten vankien tapaamiset on nykyisin mahdollista toteuttaa digitekniikan avulla, mm. skype-tapaamisten avulla. Tämä on Risen strategian mukaista ja myös olemassa olevan sekä toimintojen kehittämiseen sovellettavan vankilakonseptinkin mukaista.

PELSON VANKILA

Käyntiosoite	**Postiosoite**	**Puhelin**	**Telekopio**	**Sähköpostiosoite**
Linnantie 101 92810 Pelsonsuo	Linnantie 101 92810 Pelsonsuo	010 36 86200	010 36 86214	pelso.vankila@om.fi

Pelson vankilan tarveselvityksessä on kuvattu toimintojen kehittämisen ja toteuttamisen taustana olevaa palvelukarttaa. Tällä perusteella on todettava, että palvelujen saatavuus ja sidosryhmäyhteistyö on hyvällä tasolla. Näköpiirissä ei ole sellaisia asioita, jotka muuttaisivat asiaa, haasteena tulevat luonnollisesti olemaan sote- uudistuksen vaikutukset yhteiskunnan palvelujärjestelmissä. STM:n Kuntoutuksen uudistamiskomitean raportin 2017:4 mukaan vapautuvien vankien kuntoutusvastuu kuuluu tulevaisuudessa maakuntien järjestämisvastuulle. Vankeusvankien ja Pelsolle sijoitettujen tutkintavankien osalta palvelujen saatavuus voidaan arvioida siten riittäväksi, koko heidän rangaistusajaksi tulevaisuudessakin.

Pelson vankila muodostaa Rikosseuraamuslaitoksen laitoskannassa ainutlaatuisen ja erityisen kokonaisuuden. Pelson vankilan toiminta perustuu pitkälti maaseutu- ja maatalousympäristöön. Tähän liittyy kiinteästi bio- ja vihertalouden toteutus työtoiminnassa, johon on onnistuneesti kyetty integroimaan vaikuttavuustyöskentely, aivan kuin vankeuslaki edellyttää ja kuten vankilakonseptissakin on tulevaisuudessa kaavailtu toteutettavan. Vankilan toimintaa ja sen tuloksellisuutta tulee tarkastella siksi toiminnallisena kokonaisuutena.

Rikosseuraamuslaitoksen strategiassa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa noudatettavassa vankilakonseptissa tuodaan esille Green Care pohjaisen toiminnan hyödyt, sekä kuntouttava ja vangin käyttäytymisen muutosta mahdollistava ja edistävä vaikutus. Olennaista tässä toiminnassa ovat väljyys, avaruus, luontoyhteys sekä luonnon- ja eläinten aikaansaamat hyvinvointivaikutukset. Tehdyissä kotimaisissa ja ulkomaisissa tutkimuksissa on todettu, että luonto- ja eläinavusteisuus erityisryhmien kuntoutuksessa, on merkittävä tekijä näiden ryhmien työ- ja toimintakyvyn palauttamisessa, ylläpitämisessä sekä lisäämisessä. Tämän tehtävän Pelson vankila on täyttänyt ja tulee täyttämään monimuotoisen, kuntouttavan ja sosiaalikuntoutukselliseen viitekehykseen perustuvassa toiminnassa ja tulee olemaan myös tulevaisuudessa. Vankilalla on yhteistyötä alueellisten Green Care toimijoiden kanssa toiminnan toteutuksen ja sen kahittämisen osalta.

Kustannusvertailussa on pidetty kahden vankilan mallia ja erityisesti Pelson vankilan uudisrakentamista kalliina vaihtoehtona. On todettava, että ilmaista vankilarakentamista ei ole olemassakaan. Pelson vankilan tarveselvityksen pohjalta voidaan kuitenkin perustellusti todeta, että toiminta- ja investointikustannukset eivät ole toimintaan, toiminnan monimuotoisuuteen ja - tuloksellisuuteen sekä toiminnan laatuun suhteutettuna kohtuuttomia.

Yhteenvetona voidaan todeta, kuten syksyllä 2017 valmistuneessa tarveselvityksessä on kirjattu, että Pelson vankilan rakennus-tai toimintakustannukset erillisenä yksikkönä eivät ole niin merkittävästi suurempia, etteikö sitä kannattaisi toteuttaa. Vankilan tuottama hyöty yhteiskunnalle, Rikosseuraamuslaitokselle, yksittäisille vangeille ja henkilökunnalle on arvoltaan sellaista, ettei sitä pysty arvottamaan rahassa.

Pelsolla 23.2.2018 Pertti Reiman, ma. johtaja